

MÁSOKÉRT EGYÜTT

Gemeinsam für andere

2020

68. évfolyam, 4. (881.) szám

ISSN 1026-2156

IV. szám

VÁLTOZÁSOK KERESZTTÜZÉBEN

Kurt Michel_pixelio.de

Az emberi élet talán legfontosabb megtartó ereje a rend. Bármennyire is örülünk a szabadságnak és jól esik olykor, ha magunk oszthatjuk be az időnk, mindezt ahhoz a rendhez viszonyítva értelmezzük, amely keretet ad a mindennapjainknak.

Az utóbbi időben sok tekintetben felborult a rend. Szinte semmi nem úgy történik, ahogyan megszoktuk vagy szeretnénk. Ezt a változást nehezen fogadjuk el és még nehezebben alkalmazkodunk hozzá. Talán még fel is értékelődik a gyakran kárhoztatott korábbi rendszeres életmódunk...

Nemrégiben ünnepelhettük meg a lutheri reformáció emlékünnepét, amely 503. alkalommal köszöntött ránk. Világunk és benne egyházunk, gyülekezeteink jelenlegi helyzete rányomta bár a bélyegét erre az ünnepre is, mégis fontos felidézni, hogy a reformáció ünnepén arról emlékezünk meg, hogy olyan változás kezdődött az egyház életében, amelynek során a kialakult, olajozottan működő rendszer megrendült, és azt - legalábbis átmenetileg

- egy bizonytalan, nehéz időszak váltotta fel. Ebben a mai, sok tekintetben hasonló helyzetben jó felidézni ennek a korszaknak a küzdelmeit és bizonytalanságait, amelyek során reformátor elődeink soha nem tévesztették szem elől a célt, amely minden tevékenységüket meghatározta. Ez nem volt más, mint egy olyan új rend megszületése, amely minden hívő ember lelki, szellemi és testi jóllétét eredményezi, mert újra rátalál Istenre, aki Krisztusban megváltott életet ajándékozott neki. Egy Luther számára nagyon fontos zsoltáridézet bátoríthat bennünket is ezekben a nehéz időkben: „*Nem halok meg, hanem élek, és hirdetem az Úr tetteit!*“ (Zsoltárok könyve 118,17).

Tavasszal az osztrák kancellár szavai, amelyek szerint eljutunk oda, hogy mindenki ismerni fog valakit, aki a COVID-19 vírusfertőzés következtében megbetegedett vagy meghalt, alaptalan riogatásnak tűntek. Mára ez a vízió valósággá vált - én magam is átestem a betegségen. Így különösen szükségünk van arra a vígasztaló üzenetre, amelyet reformátor elődeink a Szentírás szavaiban találtak meg. Ezek a mondatok biztosítanak bennünket arról, hogy az Isten által alkotott rendet a világban nem lehet felszámolni. Ha néha el is halványodnak a kontúrjai, a minket szerető és Krisztusban hozzánk közel jött Isten nem adja fel a harcot a világért és benne értünk sem. Fedezzük fel most is ragaszkodásának jeleit az életünkben, és keressük a találkozás lehetőségét, mert az minden tekintetben a javunkra válik!

Wagner Szilárd, lelkész

ISTENTISZTELETEK ÉS GYÜLEKEZETI ALKALMAK

A jelenlegi COVID-19-járvány bizonytalanná teszi az istentiszteleteink és gyülekezeti alkalmaink megtartásának lehetőségességét, de nagy örömmel hívunk és várunk mindenkit

BÉCS – AUFERSTEHUNGSKIRCHE (Lindengasse 44a, 1070 Wien)

Február 7. 11 óra Istentisztelet

Március 7. 11 óra Istentisztelet

A 2021. bécsi januári ökumenikus istentisztelet pontos időpontja a következő számunkban, illetve honlapunkon olvasható.

GRAZ – HEILANDSKIRCHE (Kaiser-Josef-Platz 9, 8010 Graz)

Január 17. 16 óra Ökumenikus istentisztelet

Február 28. 16 óra Istentisztelet

Kérjük Testvéreinket, hogy kövessék, olvassák és használják a gyülekezeti honlapunkon (www.evangelikus-at.com) és Facebook-oldalunkon (www.facebook.com/evangelikusat) megjelent tartalmakat. Az esetleges változásokról is itt tájékozódhatnak.

KÖSZÖNET

Kedves Olvasóink!

Ezúton szeretnénk megköszönni nagylelkű adományaitokat, melyet adakozási felhívásunkra küldtek. Nagy öröm számunkra, hogy ilyen sokan becsülik munkánkat és támogatják anyagilag, hogy fenn tudjunk maradni, hiszen kis gyülekezet révén nehezebb pénzforráshoz jutnunk.

Szíves adományaitokat továbbra is várjuk (IBAN AT70 1100 0002 3041 9100).

Kérjük, hogy az utalásra írják rá: „Spende AMEGY“.

Isten áldása és kegyelme legyen mindannyiunkkal!

A presbitérium nevében hálás köszönettel: *Andorka Hanna felügyelő*

ELÉRHETŐSÉGEINK:

Lelkészi hivatal:

Capistrangasse 2/15 1060 Wien,

+43 (0) 650 58 777 12

E-mail: maegy.austria@gmail.com

Honlap: <https://www.evangelikus-at.com/>

Facebook: www.facebook.com/evangelikusat/

ISMÁDSÁG REFORMÁCIÓ ÜNNEPÉRE

A Lutheránus Világszövetség (LVSZ) 2020 reformáció ünnepére javaslatot tett közzé az istentiszteleti közbenjáró imádságra.

Liturgus: Idei reformációi megemlékezésünket beárnyékolja a világot sújtó járvány, ezért az ökumenikus közösség tagjaként gyógyulásért imádkozunk. Más felekezetű testvéreinkkel összefogva készen állunk a felebarát szolgálatára, az önmegtartóztatásra, éberségre és a közös tanúságtételre. Imádkozzunk a viláért, az egyházért és a szükségét szenvedőkért!

1. Irgalom Istene, a történelem folyásában a Te jóságod győzedelmeskedik. Nyisd meg az emberek szívét, hogy felismerjék a közösség összetartó erejét. Mutasd meg rajtunk is örökké tartó jóságodat és kegyelmedet. Jézus Krisztusért kérünk...

Urunk, hallgass meg minket!

2. Békesség Istene, hajlítsd egymáshoz azt, ami mozdíthatatlannak tűnik, töröld el a határokat, amelyek elválasztják egymástól a más identitást vallókat, lazítsd fel a megbékélést hátráltató berögződéseinket. Adj békességet ennek a világnak, különösen is Ausztriában és Magyarországon. Állítsd helyre az egységet köztünk. Jézus Krisztusért kérünk...

Urunk, hallgass meg minket!

3. Gyógyulás Istene, siess segítségünkre a koronavírus terjedése idején. Gyógyítsd a betegeket, védelmezd a családokat és barátokat a fertőzéstől. Állj azok mellé, akik az egészségügyben dolgoznak. Erősítsd hajlandóságunkat, hogy gátat szabjunk a betegségeknek: a maláriának, a dengue-láznak, a HIV/AIDS megbetegedésnek, és sok más kórságnak. Jézus Krisztusért kérünk...

Urunk, hallgass meg minket!

4. Igazságosság Istene, szolgáltass igazságot mindazoknak, akik a gonosz hatalma alatt, elnyomásban vagy a kapzsiság miatt szenvednek. Adj minden embernek új életet. Jézus Krisztusért kérünk...

Urunk, hallgass meg minket!

5. Istenünk, kösziklánk és erős várunk, védelmezd a menekülteket, az otthontalanokat, a kiszolgáltatottakat, az eltaszított gyermekeket. Segíts, hogy magunk is mindig kiálljunk az emberi jogokért és az emberi méltóságért. Jézus Krisztusért kérünk...

Urunk, hallgass meg minket!

6. Teremtő Isten, a teremtett világ utánad sóhajtozik. Téríts meg bennünket a természetet kihasználó életmódunkból és taníts meg harmóniában élni a teremtett világgal. Jézus Krisztusért kérünk...

Urunk, hallgass meg minket!

7. Irgalom Istene, erősítsd és oltalmazd azokat, akiket irántad való hitükért üldöznek és mindazokat, akik vallási üldöztetés áldozatai. Adj nekünk bátorságot hitünk megvallására. Jézus Krisztusért kérünk...

Urunk, hallgass meg minket!

8. Élet Istene, gyógyítsd a múlt fájdalmait, változtasd meg az önteltséget és a közönyt, töltsd meg élettel ökumenikus törekvéseinket, hogy a szembenállástól eljussunk a közösségig, Benned, az egy szőlőtőben gyökerezve. Jézus Krisztusért kérünk...

Urunk, hallgass meg minket!

9. Éltető Isten, egyesíts minket testedben és véredben. Fordíts bennünket magadhoz és egymás felé. Tápláld bennünk és köztünk a közösséget, amely a te szeretetedből fakad. Jézus Krisztusért kérünk...

Urunk, hallgass meg minket!

A "MAGYAR LUTHER" DÉVAI BÍRÓ MÁTYÁS

„A hit nélkül senki sem üdvözülhet
Mint a virág nap nélkül nem zöldülhet”

Dévai Bíró Mátyás éneke

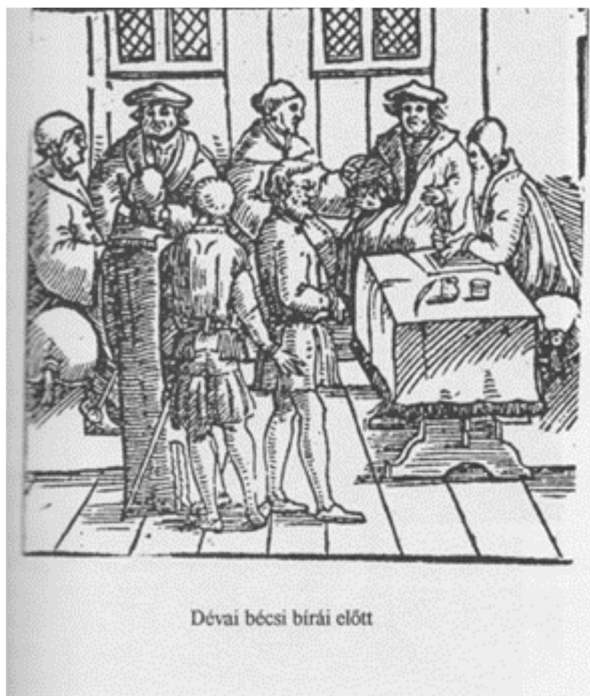
Dévai Mátyás ábrázolása a wittenbergi templomban

Külhonban élő, evangélikus közösségünk tagjai számára ajánlom ezt a cikket, a magyarországi reformáció kezdetéről. Ezen belül, az első reformátor nemzedékhez tartozó, „magyar Luthernek” nevezett

Dévai Bíró Mátyás (1500-1545) életére és működésére szeretnék fényt deríteni.

A 18. századi Bod Péter, erdélyi teológus így írt róla: „Legelső volt ez a Dévai Mátyás, aki a reformációnak hajnalán Isten beszédének lámpását egész Magyarországon elhordozta, és a tudatlanság homályában ülő embereknek a világosságot megmutatta: az Isten beszéde életet adó kenyérének édességét megkóstoltatta.”

A magyar reformáció kezdeti időben egybeesnek a 16. századi nagy történelmi tragédiák sorozatával: az oszmán csapatok hódításaival, a mohácsi csatával, Buda elfoglalásával, az

Dévai bécsi bírái előtt

ország három részre szakadásával, két megkoronázott király (I. Ferdinánd és Szapolya János) és a magyar főurak egymás elleni adáz viszályaival.

A reformáció eszméit hirdető műveket magyar nyelven először az első nagyhatású magyar reformátor, Dévai Bíró Mátyás írta. Alighanem a század elején született; 1523-ban Krakkóban, majd 1529-30-ban Wittenbergben folytatta egyetemi tanulmányait, s innen már a reformáció híveként tért haza. Több külföldi diákkal együtt Luther vendégszerető, nagy házában lakhatott, aki személyesen is megemlíti Mátyás nagy bátorságát egyik esti asztali beszélgetése közben.*

1531-ben Dévai már Budán és Kassán hirdette az új tanokat. I. Ferdinánd ezért Bécsben perbe fogatja és két éves fogságba kerül.

Kiszabadulása után, 1534-ben, Sárváron Nádasdy Tamás pártfogása alatt lelt menedékre. 1536/37-ben ismét Wittenberge utazik, ahonnan Melanchtontól ajánlólevelet kap. 1540-ben a Kálvin tanaihoz közel álló Basel városba is ellátogat. Az 1540-es évek elején pedig Szikszón, Miskolcon, illetve a Tiszántúl

különböző helységeiben (talán Debrecenben is) terjesztette a reformációt.

Reformátori működésének nagy híre volt szerte az országban. Az erdélyi szász Schesaeus Christian történész, eposzában "*magyar Luther*"-nek nevezte Mátyást, aki a wittenbergi reformátornak minden, a római egyházzal

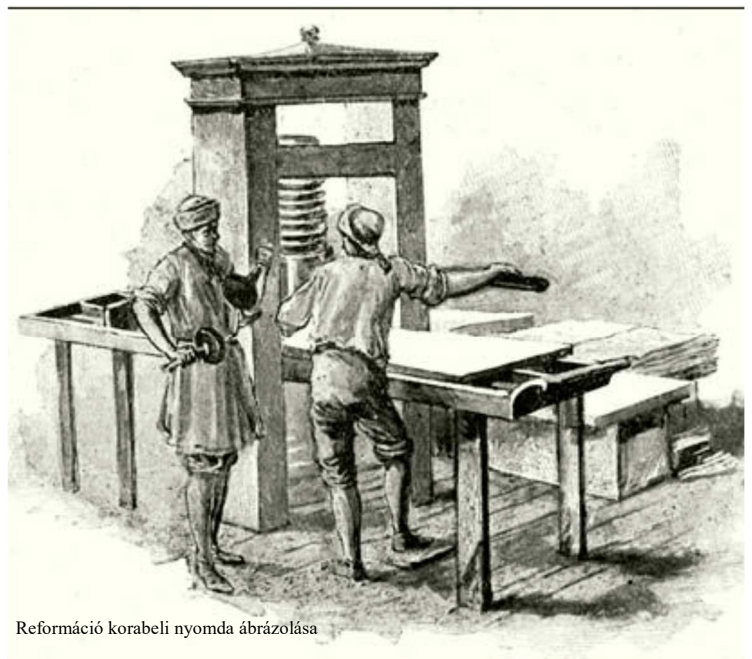

szemben hangoztatott tanát híven terjesztette. Habár szellemileg közelebb állt a humanista Melanchtonhoz, mint a dogmatikus Lutherhez; tipikusan reformátor egyénisége humanista műveltséggel ötvöződött.

Három igen nagy jelentőségű művet írt élete folyamán:

Első munkája, 1534/35-ben, Krakkóban, nevének említése nélkül kiadott magyar nyelvű tankönyve, az *Orthographia Ungarica*, azaz igaz írás módjáról való tudomány, melynek ránk csak egy 1549-ből való "javított" kiadása maradt.

Ezt az ábécés könyvet nyilván iskolai célokra szánta, de a gyermekeken kívül a felnőtt tanulókat sem tévesztette szem elől. Helyesírási elveinek egyik sajátossága, hogy a határozott névelő zé-je helyett mássalhangzóval kezdődő szó előtt ennek kezdő hangját írhatja (pl. ab barát, ap pap stb.). A reformáció oktatási programja szerint arra intett: mindenkinek el kell sajátítania az írás-olvasást, hogy "*ak kesség (község) es olvashassa az szentírást*". De a betű ismeretének egyéb gyakorlati előnyéről is igyekezett meggyőzni az egyszerű mezővárosi polgárokat, amikor arról világosította fel őket: mennyire hasznos az, "*hogy egymásnak mindenikönk írhasson*".

Reformáció korabeli nyomda ábrázolása

Dévai Bíró a reformáció terjesztése érdekében nemcsak az írás-olvasás elsajátítását igyekezett elősegíteni, hanem ő maga is több művében fejtegette, hirdette – latinul és magyarul – az új hitelveket. Még 1531. évi budai igehirdetése idején írta első latin vitairatát, ami magában foglalja 52 tételét. Dévainak erre közzétett kötetének címe: *Disputatio de stato in quo sint beatorum animae post hanc vitam ... azaz Vita a szentek lelkének állapotáról eme élet után.*

Ez három hitvitázó iratot tartalmaz, köztük Dévainak bécsi fogsága idején Faer János püspöknek adott feleleteit. Dévai hitvitája a vallásos polemikus műfaj első jelentkezése irodalmunkban. Dévai rendkívül higgadt előadó, még ha nyilvánvalóan fölénybe kerül, modora akkor sem lesz bántó. Önérzetesség és mértéktartás jellemzi, ami hitvitázó utódainak legtöbbjéről alig mondható el. Latin nyelvű munkáit a feudális vezető réteg felvilágosítására szánta, azok tagjainak is ajánlotta.

A polgári, mezővárosi vezető körök megnyerése érdekében viszont magyar nyelvű hittani kézikönyvet (un. *kátét*) írt *A tíz parancsolat* és az *Apostoli hitvallás* magyarázata (Krakkó 1538) címen. Könyvében, mint az üdvösség szempontjából legfontosabb dolgokat, a *tíz parancsolatot*, a *Hiszkegyet*, a *Miatyánkot* és a szentségeket magyarázta Luther tanítása szerint.

1543 nyarán ismét Wittenbergben járt és Luther az úrvacsoráról szóló rövid írását hozta magával.

Élete utolsó két évét protestáns pap és esperesként Debrecenben töltötte.

*Luther doktor ezt mondta: *Volt egy asztaltársa Wittenbergben, Dévai Mátyás névű, egy magyar, aki lakott is Luther házában. Miután ez hazatért Magyarországra, és ott prédikátor lett, összeveszett egy pápista prédikátorral. Az bepanaszolta őt (Martinuzzi Frater) György barát, akkor a csecsemő*

János Zsigmond király budai helytartója és kormányzója előtt. A kihallgatás során egyik a másikat cudarul elátkozta, és a barát nem tudta kibékíteni a feleket. Így szólt György barát: „Várjatok, mindjárt kiderítem, melyik félnek van igaza és melyiknek nem.” És nosza két puskaporos hordót állíttatott fel a budai piacon e szavakkal: „Aki kiáll tanítása mellett, hogy az helyes, és az Isten valóságos igéje, az üljön az egyik hordóra, aminek a kanócát meggyújtom. Aki élve marad és nem égeti meg magát, amikor a puska a levegőbe repül, annak a tanítása igaz.” Erre Dévai Mátyás rögvest az egyik hordóhoz ugrik és ráül, de a pápista társaival együtt vonakodott a másikra ülni. Így szól erre György barát: „Nicsak, Dévai hite és tanítása, úgy látszik igaz, míg a ti vallásotok, pápisták, hamis.” És megbüntette ez a pápista csuhást társaival együtt 4000 magyar aranyforintra, ráadásul egy ideig 200 katonáját kellett fizetniük, és kosztal, kvártéllyal tartaniuk. Dévai Mátyásnak viszont megengedte, hogy az evangéliumot nyilvánosan hirdesse.

Páll Csilla, Baden

Irodalom forrás:

<https://mek.oszk.hu/02200/02228/html/01/207.html>

Feltétlenül ajánlom az Óbudai Evangélikus Egyházközség videóját megtekinteni:

<https://obudev.hu/dokumentumfilm-devai-biro-matyas-elete/>

Luther háza (egy volt kolostor épülete) Wittenbergben

B E S Z Á M O L Ó E G Y K Ö Z Ö S M Ú Z E U M L Á T O G A T Á S R Ó L

A bécsi *Schatzkammert* „magyar szemmel” néztük végig 2020. szeptember 27-én, vasárnap délután. Van mit látni bőven, ha tudja is az ember, hogy hová és hogyan nézzen a kiállítás tárgyaira.

Páll Csilla először is a fogalmakat tisztázta, hogy mit takarnak olyan elnevezések mint: az osztrák főhercegség, osztrák császárság, német-római király- és császárság, melyek az örökös tartományok és mit jelent a *Casa Austria* illetve a *Haus Österreich*. Arra is fény derült, hogy Bécsben, a császárvárosban, a Habsburg birodalom központjában, miért nem volt sohasem koronázás. Tisztáztuk, hogy Mária Terézia miért nem volt sem rangjában, sem funkciójában igazán „Kaiserin”, de mégis nagyobb hatalommal rendelkezett mit férje I. Ferenc (Franz Stefan von Lothringen) koronázott német-római császár. Eközben megtekintettük az összes kiállított koronát, funkciójukat, rangjukat és művészi szépségüket elemezve. Ezek voltak az úgy nevezett osztrák „*Erzherzoghut*”, a családi tulajdonban levő „*Habsburgische Hauskrone(n)*”, az ősi német-római császári korona és végül Bocskai István, erdélyi fejedelem, a török szultántól kapott koronája.

Szemelvények a résztvevők kommentjeiből:

Mihalik László: „...pozitív emlék, hogy nagyon sok történelmi összefüggést megtudhattam, amit egy vezető nélküli látogatásnál lehetetlen lett volna.”

Tamási Katalin: „...szívderítő volt, hogy a magyar kapcsolatokra, történelemre felhívta a figyelmünket. Így megtudtuk, hogy „Ausztria” még sehol sem volt, mikor a magyar királyság már létezett.”

Tomanciková Helga: „...nagyon hálás vagyok a vezetésért, a történetekért. Például megtudhattuk a Bocskai koronáról, hogy a fejedelem nem is viselte, de kiegészítette a (pogány tárgyat) egy kis keresztel. A koronázási palástok díszítései és jelentésük mellett sok más érdekességet is hallottunk.”

Somodi Tünde: „...ami megmaradt az emlékezetemben és nagyon tetszett, az a különböző koronák és azok díszítő elemei; továbbá, amit a koronázási ceremóniákról meséltél és a koronázások alkalmával viselt öltözetekről. Az erdélyi ezüst ötvösök által készített gótikus kelyhet is láttuk, aminek minősége felér az augsburgi mesterek munkáival. A vitrinekben látható ékszerek és a kézzel hímzett kelmék sokasága gyönyörűek. Az is érdekes, hogy Bécsben sohasem volt koronázás, holott „császárváros”. Már előre örülök a következő művészettörténeti fejtárgításnak!”

Kukla Ilona: „...valóban jó volna megismételni ezt a tárlatvezetést. Köszönöm a csodás tájékoztatást! Az évek során az ember elfelejti, hiába tanulta a történelmet. De ilyen részletesen nem is tanulta. Ezért jó, a gyakorlatban ismételni.”

Impressum

Medieninhaber und Herausgeber:

Presbyterium der

Ungarischen Evangelischen Gemeinde

A.B. in Österreich A-1060 Wien,

Capistrangasse 2/15

Tel. +43 650 58 777 12,

E-mail: maegy.austria@gmail.com

Gefördert aus Mitteln der Volksgruppenförderung

Erscheinungsort: Wien

Verlagspostamt: A-1060 Wien

Zul.Nr.: GZ 02Z031072 M

Richtung der Zeitung:

Informationen über die Tätigkeiten und

Veranstaltungen in der Pfarrgemeinde

Redaktion: Lektorin Zita Szeitl-Eibinger

**Bankverbindung: Bank Austria, A-1011 Wien, Schottengasse 6.
IBAN: AT701100000290419100; SWIFT (BIC): BKAUATWW**

November hónap igéje:

„Sírva jönnek, és fohászkodnak,

miközben vezetem őket;

folyóvizekhez vezetem egyenes úton,

amelyen nem botladoznak.“

(Jer 31,9a)

MINDEN KEDVES OLVASÓNKNAK

SZERETETTEL KÍVÁNUNK

ISTEN ÁLDÁSÁBÓL MERÍTETT ERŐT ÉS

TALÁLÉKONYSÁGOT AZ ÚJ HELYZET KIHÍVÁSAIHOZ!

